

DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2\(60\).71-77](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2(60).71-77)
УДК 332.1

Лєпа В.В., Сахарнацька Л.І.,

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

В статті наведено результати аналізу підходів до оцінювання потенціалу територіальних громад. Аналіз дозволив визначити велику кількість досліджень, підходів і методів оцінки потенціалу. Виділено п'ять великих груп методичних підходів до оцінювання потенціалу. Зроблено угруповання методів оцінки потенціалу за різними класифікаційними ознаками. Визначено переваги і недоліки основних підходів до оцінки потенціалу з точки зору використання на рівні територіальних громад. Запропоновано механізм оцінки потенціалу територіальних громад, який дозволить підвищити якість управління територіальними громадами.

Ключові слова: територіальна громада, потенціал, метод оцінки потенціалу.

Постановка проблеми. Потенціал громади це складна, одночасно суспільна та соціально-економічна категорія, яка набуває в сучасних реаліях розвитку Української економіки надзвичайно актуального значення. Оцінка потенціалу територіальної громади це один з важливих та невід'ємних етапів підготовки управлінських рішень щодо управління потенціалом. Саме тому проблеми розробки, вдосконалення, вибору та обґрунтування методичного підходу оцінки потенціалу територіальних громад є актуальними для України з моменту початку процесів децентралізації влади. Вони й досі залишаються дискусійними та постійно знаходяться у полі зору дослідників, які висвітлюють процеси функціонування та розвитку територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Широке коло питань із розробки, розвитку та вдосконалення методів оцінки різних видів потенціалу, його прогнозування, ефективності представлено у роботах багатьох вітчизняних дослідників: О.Ф. Балацького, О.О. Непочатенко, Г.В. Машіки, М.С. Кривцової, М.Й. Гедзя, М.В. Місюк, К.О. Сахарової, Н.В. Кузьминчук, М.М. Білль, І.В. Лещуха, Н.М. Попадинця, І.М. Гринчишина, М.М. Пітюлича, І.Б. Ковтун, Т.В. Терещенко, М.В. Макаренко, О.М. Тіщенко

© **Лєпа В.В.**, к.е.н., старший науковий співробітник, старший науковий співробітник Закарпатського регіонального центру соціально-економічних і гуманітарних досліджень, м. Ужгород, Україна. +380500406092, E-mail: vilena.lepa@i.ua

Сахарнацька Л.І., к.е.н., доц., ДВНЗ «Ужгородський національний університет» м. Ужгород, Україна. +380503723939, E-mail: liudmyla.sakharnatska@uzhnu.edu.ua

Зарубіжні дослідники дещо інакше трактують категорію економічного потенціалу – як капітал, можливість, розвиток. Наприклад, багато закордонних досліджень присвячено категорії «соціальний капітал», а саме роботи зарубіжних вчених, У. Бейкера, П. Бурдье, Д. Коулмена, Р. Патнама, В. Радаєва, Ф. Фукуями. Безпосередньо категорія «потенціал» у суспільно-економічних дослідженнях застосовується при вивченні людського потенціалу. Серед зарубіжних методів оцінки потенціалу можна згадати загальновідомі Індекс розвитку людського потенціалу (Індекс людського розвитку), Індекс сталого людського розвитку. Методики розрахунків цих індикаторів докладно висвітлено у [8, 19].

Аналіз останніх публікацій виявив, що в Україні недостатньо розроблено методичне забезпечення з оцінки потенціалу саме на рівні територіальних громад. Водночас, інтенсивний розвиток децентралізації в країні потребує механізмів оцінювання як часткових, так і загального потенціалу територіальних громад.

Метою статті є аналіз сучасних підходів до оцінки потенціалу територіальних громад. З метою досягнення цілі в статті вирішено такі **завдання**: проведено аналіз сучасних вітчизняних і зарубіжних підходів до оцінки потенціалу; зроблено угруповання методів оцінки потенціалу; проведено аналіз переваг і виявлено недоліки основних методів оцінки потенціалу для застосування на рівні територіальних громад.

Основний матеріал дослідження. Аналіз широкого кола публікацій [1-23] дозволив виділити декілька класифікаційних груп теоретичних підходів до оцінки потенціалу економічних суб'єктів. На рис. 1 наведено угруповання методів, які використовуються для оцінки потенціалу територіальних громад.

Рис.1 Угрупування методів оцінки потенціалу територіальних громад

Для оцінки окремих видів потенціалу або часткових потенціалів розроблено цілий кластер методів. Ці підходи відрізняються за об'єктом вимірювання, інструментами, але спільною рисою є визначення одного окремого аспекту потенціалу території: ресурсного, природно-ресурсного, фінансового, людського, інноваційного, господарського, трудового, економічного, інвестиційного, самоврядного, стратегічного, потенціалу розвитку тощо [3-7, 9, 10-12, 18 та інші]. Існує ціла низка підходів до формування структури потенціалу території, і для кожного часткового потенціалу існують різні підходи до оцінювання і можна розробити окремий метод. Слід відзначити, що чим дрібніше структурний поділ на фактори, тим точніше можна оцінити окрему складову або різновид потенціалу. Такий підхід доречно застосовувати, якщо завдання стосується лише окремих видів потенціалу. Якщо метою

дослідження є визначення загального потенціалу території, це може підвищити точність оцінки, але значно ускладнює. Тому досліднику слід чітко усвідомлювати масштаб розрахунків і ефект від розширення бази дослідження, щоб досягти балансу між бажаною достовірністю оцінок і затраченими ресурсами.

Наступна класифікаційна група розділяє методи дослідження потенціалу за видом вхідної інформації для вимірювання. Поняття потенціалу носить двоїстий характер, є одночасно суб'єктивною та об'єктивною категорією. Фактори формування потенціалу також поділяються на об'єктивні та суб'єктивні. Об'єктивними можна назвати такі фактори, як природні умови, наявність інфраструктури, наявність ресурсної бази – все те, що можна виміряти кількісно і представити у вигляді даних, їх співвідношень. Суб'єктивні фактори відбивають уявлення населення громади або

зовнішніх суб'єктів про якість та стан наявних джерел потенціалу. Це можуть враження, думки чи погляди людей, вони дають швидше описову інформацію, ніж вимірювальну. Тому можна виділити кількісну та якісну оцінку потенціалу територіальних громад.

Якісні методики дозволяють виявити нові проблеми та можливості покращення потенціалу – це допоможе провести глибше дослідження пізніше. До цієї групи оцінки можна віднести зроблений І.М. Мазур та О.М. Шалаутою аналіз соціально-економічного потенціалу невеликої територіальної громади [11]. Кількісні дані дозволяють виміряти, проаналізувати кожен фактор, виявити можливість їх покращення. Кількісні підходи вже поділяються за видами інструментарію, за об'єктом оцінки. До них можна віднести методи, розроблені Н.В. Кузьминчук [9], М.М. Біль і І.В. Лещух [2]. Щодо вибору кількісних або якісних методів для дослідження потенціалу територіальних громад, вважається доцільним застосування одночасно обох підходів, що значно підвищить обґрунтованість висновків та управлінських рішень.

Велика класифікаційна група характеризує методи з точки зору об'єкта вимірювання. Дослідники потенціалу обирають за об'єкт дослідження різні аспекти прояву цієї категорії. На даний час у публікаціях вітчизняних авторів для окремих видів потенціалу можна знайти такі методики:

- оцінка рівня потенціалу;
- оцінка структури / складових потенціалу;
- оцінка ефективності потенціалу;
- оцінка реалізації / використання потенціалу.

Відповідно, ці підходи відрізняються базою та методологією, для них застосовуються специфічні інструменти. Для визначення рівня потенціалу зазвичай використовуються інтегральні оцінки. Як приклад можна взяти відомі міжнародні індекси, розроблені експертами ПРООН – Індекс розвитку людського потенціалу (з 2013 р. – індекс людського розвитку), Індекс розвитку інтелектуального потенціалу. Оцінка складових потенціалу

передбачає визначення окремих показників для обраних показників без подальшої інтеграції у результируючу величину. Такий підхід запропоновано у роботі А.О. Чайкіної [22], А.Г. Потаповой [17]. Ганна Машіка в роботах [12, 13] оцінює територіальну структуру з метою визначити її вплив на господарський потенціал. Для оцінки реалізації або використання потенціалу К.М. Федина [21] застосовує нормативно-вартісний підхід.

Останній великий клас підходів з оцінки потенціалу, який доцільно виділити в рамках даного дослідження, класифікується за видами інструментарію. В залежності від цього методи обчислення потенціалу можна угруповати таким чином:

- методи натуральної або нормативної оцінки;
- рейтингові методи (бальної оцінки, багатомірного шкалування);
- вартісна оцінка (затратний, результиривний, затратно-ресурсний, рентний, відтворювальний, монопольно-відомчий підходи);
- методи оцінки динаміки потенціалу [у цілому або окремих складових];
- методи математичного моделювання;
- функціональні залежності.

Усі перелічені інструменти оцінки мають переваги та недоліки, залежно від мети і завдання дослідження. Наприклад, запропонований О.О. Непочатенко, С.А. Пташник метод натуральної оцінки окремих складових економічного потенціалу дозволяє одразу оцінити вартість окремих ресурсів, визначити потреби у матеріальних ресурсах [15]. Але порівняти розрахований у такій спосіб рівень потенціалу з іншими регіонами неможливо. Для цілей порівняння, аналізу динаміки доцільно використовувати методи, засновані на побудові інтегральної оцінки, наприклад метод інтегральної оцінки ефективності використання економічного потенціалу регіону Тищенко О.М. [20].

У таблиці 1 наведено приклади деяких розробок вітчизняних дослідників та характеристику їх придатності до використання на рівні територіальної громади (ТГ).

Таблиця 1

Сучасні дослідження методів оцінки потенціалу в економіці

№	Автор(и)	Назва, сутність методу	Характеристика придатності до оцінки потенціалу ТГ
1.	Місюк М.В., Бец Б.Б. [14]	Багатоетапна оцінка ресурсного потенціалу із застосуванням інтегрального оцінювання, методу головних компонент, таксонометричного аналізу.	Складність методики, яка передбачає побудову складної ієрархії, кореляційний аналіз індикаторів, формування еталонного вектору, рейтингові оцінки та інші інструменти. Суб'єктивність вибору способу інтегрування, складно застосувати на практиці для оцінювання потенціалу великої кількості ТГ.

Продовження таблиці 1

2.	Кукош М. [10]	Оцінка інвестиційного потенціалу з використанням методу багатомірного шкалювання.	Передбачає кількісну, якісну оцінку інвестиційної привабливості територій. Передбачає декілька етапів ранжування із застосуванням експертних оцінок. Стосується тільки одного з аспектів потенціалу ТГ. Підхід у цілому прийнятний з деяким вдосконаленням.
3.	Балацький О.Ф. [23]	Метод вартісної оцінки активної частини потенціалу	Підхід дозволяє виявити та оцінити економічну ефективність витрат у відтворення економічного потенціалу. Складно застосувати в ТГ через велику кількість показників.
4.	Балацький О.Ф., Телиженко А.М. [1]	Метод рейтингової оцінки соціально-економічного потенціалу регіону	Передбачає ранжування темпів зростання показників. Дозволяє оцінити напрямок зміни потенціалу. Складність застосування полягає у необхідності збору великої кількості показників у динаміці.
6.	Клітинський Ю.С. [6]	Метод інтегральної оцінки бюджетного потенціалу регіону	Пропонується визначати інтегральний показник потенціалу як просту середню геометричну від обраних показників. Недоліком можна вважати припущення, про рівну вагомість показників, що впливають на рівень потенціалу.
7.	Непочатенко О.О., Пташник С.А. [15]	Метод економічної оцінки ресурсного потенціалу сільгосп регіонів	Засновано на розрахунку окремих факторів сільгоспвиробництва у натуральному виразі та за нормативною оцінкою, у динаміці. За суттю не є оцінкою потенціалу, у нашому розумінні цієї категорії.
8.	Машіка Г. [13]	Метод оцінки компонентної структури господарського потенціалу	Автор пропонує здійснювати оцінку окремих компонентів потенціалу як приріст показників господарської діяльності у натуральному виразі. Метод не відповідає меті дослідження потенціалу ТГ
9.	Гедз М.Й., Бакум І.В. [3]	Метод оцінки ресурсного потенціалу регіону за допомогою індексів та інтегральних показників	Метод передбачає визначення локальних критеріїв потенціалу за різними підходами, з урахуванням якісної компоненти, а потім обчислення інтегрального показника. Зауваження викликають недостатня обґрунтованість математичних формул, а також різні методи обчислення локальних потенціалів.
10.	Тищенко О.М. [20]	Методика інтегральної оцінки ефективності використання економічного потенціалу регіону.	Методика передбачає розрахунки впливу різних ознак інвестиційного, інноваційного, природно-ресурсного та трудо-вого потенціалів на інтегральній оцінці ефективності використання потенціалу. Ґрунтується на використанні методів таксономічного аналізу та моделі еластичності.

Джерело: власні дослідження.

У таблиці наведено лише невелика частина усіх досліджених методів та підходів до оцінки економічного потенціалу¹. Слід зазначити, що

класифікаційних ознак. Наприклад, у методі економічної оцінки ресурсного потенціалу сільгосп регіонів (Непочатенко, Пташник) для оцінювання обрано тільки економічний потенціал (який ми розглядаємо як окремий фактор потенціалу ТГ), для чого використано інструментарій вартісної та натуральної оцінки. Часто дослідники комбінують у методиках різні інструментарії оцінки (Гедз, Бакум, Тищенко, Місюк, Бец та інші). Це переважна кількість

більшості існуючих підходів до оцінки потенціалу територіальних громад мають кілька

методів інтегральної оцінки потенціалу, методи шкалювання. Застосування різних інструментів для визначення потенціалу надає більше достовірності результатам, але часто занадто ускладнюють розрахунки.

Аналіз існуючих підходів до оцінки потенціалу в економічних дослідженнях показав, що вибір методу необхідно ретельно обґрунтувати. Для цього пропонується механізм

¹ По-за розглядом залишились методи, які стосуються потенціалу підприємств, через їх специфічну спрямованість на мікроекономічний рівень

оцінки потенціалу територіальних громад, що складається з кількох послідовних етапів.

1. Постановка проблеми:
вибір об'єкту дослідження, формулювання мети і задач;

характеристика об'єкту оцінювання;
дослідження можливостей / доступу до джерел інформації.

2. Розробка теоретичного підґрунтя оцінки потенціалу:

вибір підходу до оцінки потенціалу;
обґрунтування (розробка, удосконалення, розвиток) методу оцінки;

3. Розрахунки за обраним методом:
збір та обробка інформації;
розрахунок потенціалу територіальних громад.

4. Висновки:
аналіз отриманих результатів;
висновки і розробка рекомендацій щодо розвитку потенціалу територіальної громади.

Використання запропонованого механізму, на наш погляд, дозволить підвищити обґрунтованість і знизити суб'єктивність в процесі прийняття управлінських рішень щодо перспективного планування розвитку територіальних громад.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Стислий аналіз існуючих підходів до оцінки потенціалу в економіці дозволив зробити висновок, що наразі існує достатня кількість розроблених методів для всіх аспектів

прояву категорії «потенціал». Проведено угруповання підходів за різними класифікаційними ознаками. Сучасний стан розробки проблеми щодо оцінювання потенціалу громад можна коротко означити такими тезами:

надзвичайна актуальність проблеми оцінювання потенціалу територій викликана процесом децентралізації в Україні;

підвищена зацікавленість у вирішенні проблеми обумовлює велику кількість досліджень, підходів і методів оцінки потенціалу;

спостерігається брак методів оцінки загального потенціалу територіальних громад;

вибір методу оцінювання необхідно ретельно обґрунтувати, він залежить від особливостей об'єкту, мети і завдання дослідження, доступності інформації про досліджуваний об'єкт.

Усі перелічені інструменти оцінки мають переваги та недоліки, які потрібно враховувати залежно від мети і завдання дослідження. Отримані висновки дають змогу визначити напрями вдосконалення існуючих методів оцінки потенціалу в частині пристосування до вимог територіальних громад. Вдосконалення запропонованого механізму оцінки потенціалу територіальних громад в частині розробки методів та інструментів сприятиме підвищенню якості управління територіальними громадами.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балацкий О.Ф., Телиженко А.М. Прогнозирование социально-экономического потенциала территории: методические подходы / О.Ф. Балацкий, А.М. Телиженко // Вісник СумДУ. Серія Економіка. – 2008. – №2, Т. 2. – С. 5-14.
2. Біль М.М., Лещух І.В. Методичні підходи до аналізу людського потенціалу територіальної громади / Біль М.М., Лещух І.В. // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2019. – №3 (108). – С. 203-208.
3. Гедз М.Й., Бакум І.В. Оцінка ресурсного потенціалу регіону / Гедз М.Й., Бакум І.В. // Науковий вісник УжНУ. Серія Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2017. – Вип.16, ч. 1. – С. 67-70.
4. Гришина Л.О., Єфімова Г.В., Гришина Н.В. Оцінка економічного потенціалу регіону при формуванні стратегії його розвитку / Л.О. Гришина, Г.В. Єфімова, Н.В. Гришина // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2011. – Вип. 19. – С. 95-101.
5. Калініна А.Г. Оцінка стратегічного потенціалу регіону / Калініна Анна Геннадіївна // Вісник приазовського державного технічного університету Серія: Економічні науки. Зб. наук. праць. Вип. 32. – Маріуполь: ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», 2016. – С. 36-41.
6. Клітинський Ю.С. Формування і оцінка бюджетного потенціалу регіону / Клітинський Ю.С. // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2014. – №1(208). – С. 49-53.
7. Корольчук Л.В. Оцінка інноваційного потенціалу транскордонного регіону як передумова ефективної міжрегіональної співпраці в сучасних умовах розвитку світової економіки / Л.В. Корольчук // Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент»: Збірник наукових праць. Вип. 8 (30). – Луцьк: Луцький національний технічний університет, 2011. – С. 141-148.
8. Кривошеїн В. Індекс людського розвитку // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. — К.: Парламентське видавництво, 2011. — с. 283.
9. Кузьминчук Н.В. Інтегральна оцінка рівня розвитку людського потенціалу / Н.В. Кузьминчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 3(130). – С. 171-176.

10. Кукош М.С. Оцінка інвестиційного потенціалу регіону з позиції районів з використанням методу багатомірного шкалування / Кукош М.С. // Інтелект ХХІ. – 2018. – №2. – С. 144-150.
11. Мазур І.М., Шалаута О.М. Соціально-економічний потенціал невеликої територіальної громади / І.М. Мазур, О.М. Шалаута // Економіка та держава. – 2009. – № 10. – С. 17-19.
12. Машіка Г. Оцінка компонентної структури господарського потенціалу Карпатського регіону / Г. Машіка // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Географія. – 2016. – №2(65). – С. 29-33.
13. Машіка Г. Оцінка територіальної структури Карпатського регіону з позицій соціально-економічного розвитку та її вплив на формування господарського потенціалу / Ганна Машіка // Економічна та соціальна географія. Наукові записки. – 2017. – №2. – С. 27-34.
14. Місюк М.В., Бец Б.Б. Методичний підхід до оцінки ефективності використання ресурсів об'єднаних територіальних громад / Місюк М.В., Бец Б.Б. // Інноваційна економіка – 2019. – №3-4 [79]. – С. 100-107.
15. Непочатенко О.О., Пташник С.А. Економічна оцінка ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств регіону дослідження / Непочатенко О.О., Пташник С.А. // Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка. – 2016. – Вип. 773-774. – С. 118-125.
16. Пітюлич М.М. Потенціал територіальної громади: особливості формування і розвитку / Пітюлич М.М., Машіко К.С., Кудак К.М., Пауш М.М. // Молодий вчений – 2019. – № 4 (31). – С. 155-160.
17. Потапова А.Г. Оцінка економічного потенціалу Волинського регіону / А.Г. Потапова // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2012. – №9 (234). – С. 64-69.
18. Сахарова К.О. Методичні підходи до оцінювання інтелектуального потенціалу територіальної громади / Катерина Сахарова // Державне управління та місцеве самоврядування: збірник наукових праць. – 2019. – Вип. 1(40). – С. 150-157.
19. Сталій людський розвиток: забезпечення справедливості: Національна доповідь / кер. авт. колективу Е.М. Лібанова / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи. – Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2012. – 412 с.
20. Тіщенко О.М. Оцінка ефективності використання економічного потенціалу [Текст] / О.М. Тіщенко. – К.: ВНМУ, 2004. – 350 с.
21. Федина К.М. Оцінка рівня реалізації природно-ресурсного потенціалу регіону / К.М. Федина // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: збірник наукових праць. – 2014. – Вип. 5(109). – С. 58-70.
22. Чайкіна А.О. Оцінка складових підприємницького потенціалу регіону в умовах глобалізаційних процесів (на прикладі Полтавської області) / Чайкіна А.О. // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – Вип. 6., Ч. 4. – С. 72-75.
23. Экономический потенциал административных и производственных систем: Монография / О.Ф. Балацкий, Е.В. Лапин, В.Л. Акуленко, Е.О. Балацкий, С.М. Бухонова; Под общ. ред. О.Ф. Балацкий. – Сумы: Университетская книга, 2006. – 972 с.

REFERENCES

1. Balatskiy, O.F., & Telizhenko, A.M. (2008). Prognozirovaniye sotsyal'no-ekonomicheskogo potentsyala territorii: metodicheskie podkhody [Forecasting of the social and economic potential of the territory: methodical approaches]. Visnyk SumDU. Seriya Ekonomika – Bulletin of Sumy State University. Economy series, 2, 2, 5-14 [in Russian].
2. Bil', M.M., & Leshchukh, I.V. (2019). Metodychni pidkhody do analizu lyuds'koho potentsialu terytorial'noyi hromady [Methodical approaches to the analysis of the human potential of the territorial community]. Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpryyemnytstvo – State and regions. Series: Economy and entrepreneurship, 3 (108), 203-208 [in Ukrainian].
3. Hedz, M.Y., & Bakum, I.V. (2017). Otsinka resursnoho potentsialu rehionu [Assessment of the resource potential of the region]. Naukovyy visnyk UzhNU. Seriya Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of UzhNU. Series International economic relations and world economy, 16, 1, 67-70 [in Ukrainian].
4. Hryshyna, L.O., & Yefimova, H.V., & Hryshyna, N.V. (2011). Otsinka ekonomichnoho potentsialu rehionu pry formuvanni stratehiyi yoho rozvytku [Assessment of the economic potential of the region during the formation of its development strategy]. Naukovi pratsi Kirovohrads'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Scientific works of the Kirovohrad National Technical University. Economic sciences, 19, 95-101 [in Ukrainian].
5. Kalinina, A.H. (2016). Otsinka stratehichnoho potentsialu rehionu [Assessment of the strategic potential of the region]. Visnyk pryazovs'koho derzhavnogo tekhnichnoho universytetu Seriya: Ekonomichni nauky. Zb. nauk. Prats – Bulletin of the Azov State Technical University Series: Economic Sciences. Coll. of science works, 32, 36-41 [in Ukrainian].
6. Klityns'kyu, Yu.S. (2014). Formuvannya i otsinka byudzhethnoho potentsialu rehionu [Formation and assessment of the budget potential of the region]. Visnyk Skhidnoukrayins'koho natsional'noho universytetu imeni Volodymyra Dalya Bulletin of the Eastern Ukrainian National University named after Volodymyr Dahl, 1(208), 49-53 [in Ukrainian].
7. Korol'chuk, L.V. (2011). Otsinka innovatsiynoho potentsialu transkordonnoho rehionu yak peredumova efektyvnoyi mizhrehional'noyi spivpratsi v suchasnykh umovakh rozvytku svitovoyi ekonomiky [Evaluation of the innovative potential of the cross-border region as a prerequisite for effective interregional cooperation in modern conditions of the

- development of the world economy]. *Ekonomichni nauky. Seriya «Ekonomika ta menedzhment»: Zbirnyk naukovykh prats' – Economic Sciences. Series «Economics and Management»: Collection of scientific works*, 8 (30), 141-148 [in Ukrainian].
8. Kryvosheyin, V. (2011). Indeks lyuds'koho rozvytku [Index of human development]. K.: Parlaments'ke vydavnytstvo [in Ukrainian].
9. Kuz'mynchuk, N.V. (2012). Intehral'na otsinka rivnyia rozvytku lyuds'koho potentsialu [Integral assessment of the level of development of human potential]. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini – Formation of market relations in Ukraine*, 3(130), 171-176 [in Ukrainian].
10. Kukosh, M.S. (2018). Otsinka investytsiynoho potentsialu rehionu z pozytsiyyi rayoniv z vykorystannyam metodu bahatomirnoho shkaluvannya [Assessment of the investment potential of the region from the point of view of the districts using the method of multidimensional scaling]. *Intelekt XXI – Intellect XXI*, 2, 144-150 [in Ukrainian].
11. Mazur, I.M., & Shalauta, O.M. (2009). Sotsial'no-ekonomichnyy potentsial nevelykoyi terytorial'noyi hromady [Socio-economic potential of a small territorial community]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and state*, 10, 17-19 [in Ukrainian].
12. Mashika, H. (2016). Otsinka komponentnoyi struktury hospodars'koho potentsialu Karpats'koho rehionu [Assessment of the component structure of the economic potential of the Carpathian region]. *Visnyk Kyivskoho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Heohrafiya – Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University. Geography*, 2(65), 29-33 [in Ukrainian].
13. Mashika, H. (2017). Otsinka terytorial'noyi struktury Karpat-s'koho rehionu z pozytsiyyi sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku ta yiyi vplyv na formuvannya hospodars'koho potentsialu [Evaluation of the territorial structure of the Carpathian region from the standpoint of socio-economic development and its influence on the formation of economic potential]. *Ekonomichna ta sotsial'na heohrafiya – Economic and social geography*, 2, 27-34 [in Ukrainian].
14. Misyuk, M.V., & Bets, B.B. (2019). Metodychnyy pidkhid do otsinky efektyvnosti vykorystannya resursiv ob'yednanykh terytorial'nykh hromad [A methodical approach to the assessment of the effectiveness of the use of resources of united territorial communities]. *Innovatsiyna ekonomika – Innovative economy*, 3-4 [79], 100-107 [in Ukrainian].
15. Nepochatenko, O.O., & Ptashnyk, S.A. (2016). Ekonomichna otsinka resursnoho potentsialu sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv rehionu doslidzhennya [Economic assessment of the resource potential of agricultural enterprises in the research region]. *Naukovyy visnyk Chernivets'koho universytetu. Ekonomika – Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Economy*, 773-774, 118-125 [in Ukrainian].
16. Pityulych, M.M. (2019). Potentsial terytorial'noyi hromady: osoblyvosti formuvannya i rozvytku [The potential of the territorial community: peculiarities of formation and development]. *Molodyy vchenyy – Young scientist*, 4 (31), 155-160 [in Ukrainian].
17. Potapova, A.H. (2012). Otsinka ekonomichnoho potentsialu Volyn's'koho rehionu [Assessment of the economic potential of the Volyn region]. *Naukovyy visnyk Volyn's'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrayinky – Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka Volyn National University*, 9 (234), 64-69 [in Ukrainian].
18. Sakharova, K.O. (2019). Metodychni pidkhody do otsinyuvannya intelektual'noho potentsialu terytorial'noyi hromady [Methodical approaches to the assessment of the intellectual potential of the territorial community]. *Derzhavne upravlinnya ta mistseve samovryaduvannya: zbirnyk naukovykh prats'*, 1(40), – S. 150-157 [in Ukrainian].
19. Libanova, E.M. (Eds.) (2012). Stalyy lyuds'kyy rozvytok: zabezpechennya spravedlyvosti: Natsional'na dopovid' [Sustainable human development: ensuring justice: National report]. Uman': Vydavnycho-polihrafichnyy tsentr «Vizavi» [in Ukrainian].
20. Tishchenko, O.M. (2004). Otsinka efektyvnosti vykorystannya ekonomichnoho potentsialu [Evaluation of the effectiveness of the use of economic potential]. K.: VNMU [in Ukrainian].
21. Fedyna, K.M. (2014). Otsinka rivnyia realizatsiyyi pryrodno-resursnoho potentsialu rehionu [Assessment of the level of realization of the natural resource potential of the region]. *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrayiny: zbirnyk naukovykh prats' – Socio-economic problems of the modern period of Ukraine: collection of scientific works*, 5(109), 58-70 [in Ukrainian].
22. Chaykina, A.O. (2016). Otsinka skladovykh pidpryyemnyts'koho potentsialu rehionu v umovakh hlobalizatsiynykh protsesiv (na prykladi Poltavs'koyi oblasti) [Assessment of the components of the entrepreneurial potential of the region in the conditions of globalization processes (on the example of the Poltava region)]. *Naukovyy visnyk Kherson's'koho derzhavnogo universytetu – Scientific Bulletin of Kherson State University*, 6, 4, 72-75 [in Ukrainian].
23. Balatskiy O.F. (Eds.) (2006). Ekonomicheskyy potentsyal administrativnykh i proizvodstvennykh sistem: Monohrafiya [Economic potential of administrative and production systems: Monograph]. Sumy: Unyversytet-skaya knyha [in Russian].

Отримано 14.09.2022